

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA. NOWE WYDANIE, ROZSZERZONE I ZAKTUALIZOWANE

Autorzy: ELLIOT ARONSON, TIMOTHY D. WILSON, ROBIN M. AKERT

PRZEDMOWA

O AUTORACH

SPECJALNE RADY DLA STUDENTÓW

ROZDZIAŁ 1

WPROWADZENIE DO PSYCHOLOGII SPOŁECZNEJ

CZYM JEST PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA

Spróbuj! Jak zmieniają się wartości

Siła interpretacji społecznej

Jak jeszcze można rozumieć wpływ społecznymi

Psychologia społeczna w porównaniu z psychologią osobowości

Spróbuj! Zachowania i sytuacje społeczne

Psychologia społeczna w porównaniu z socjologią

SILA WPŁYWU SPOŁECZNEGO

Niedocenywanie siły wpływu społecznego

Subiektywność sytuacji społecznej

SKĄD POCHODZĄ KONSTRUKTY: PODSTAWOWE MOTYWY CZŁOWIEKA

Podejście od strony samooceny: potrzeba dobrego mniemania o sobie

Podejście od strony poznawania społecznego: potrzeba zgodności własnych ocen z rzeczywistością

Dodatkowe motywy

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA A PROBLEMY SPOŁECZNE

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 2

METODOLOGIA

Jak wyglądają badania psychologii społecznej

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA NAUKĄ EMPIRYCZNĄ

Spróbuj! Kwiz z psychologii społecznej: Co przewidujesz?

FORMUŁOWANIE HIPOTEZ I TEORII

Inspiracja czerpana z wcześniejszych teorii i badań

Hipotezy na podstawie własnych obserwacji

METODA OBSERWACYJNA: OPISYWANIE ZACHOWAŃ SPOŁECZNYCH

Analiza archiwalna

Spróbuj! Analiza archiwalna: kobiety, mężczyźni i środki masowego przekazu Ograniczenia

metody obserwacyjnej

METODA KORELACYJNA: PRZEWIDYWANIE ZACHOWAŃ SPOŁECZNYCH

Sondaże

Ograniczenia metody korelacyjnej: korelacja nie oznacza przyczynowości POWIĄZANIA

Dobór losowy w sondażach politycznych

Spróbuj! Korelacja i przyczynowość: rozumienie różnicy

METODA EKSPERYMENTALNA: ODPOWIADANIE NA PYTANIA O PRZYCZYNĘ

Zmienne niezależne i zmienne zależne

Trafność wewnętrzna w eksperymentach

Trafność zewnętrzna w eksperymentach

Badania podstawowe a badania stosowane

NOWE OBSZARY W BADANIACH PSYCHOLOGII SPOŁECZNEJ

Podjęcie społeczno-kulturowe

Podjęcie ewolucyjne

Neuronauka społeczna

ZAGADNIENIA ETYCZNE W PSYCHOLOGII SPOŁECZNEJ

Zasady etyki badań naukowych

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 3

POZNANIE SPOŁECZNE

Jak myślimy o świecie społecznym

AUTOMATYCZNE STEROWANIE: MYŚLENIE BEZ WYSIŁKU

Ludzie jako twórcy teorii potocznych: automatyczne myślenie schematami Spróbuj! Unikanie samospełniającego się proroctwa

Strategie i skróty myślowe

Spróbuj! Test wnioskowania

POWIĄZANIA Heurystyka reprezentatywności w testach psychologicznych

Siła nieświadomego myślenia

Różnice kulturowe w poznawaniu społecznym

KONTROLOWANE POZNANIE SPOŁECZNE: MYŚLENIE WYMAGAJĄCE WYSIŁKU

Psychiczne wymazywanie przeszłości: myślenie kontrfaktyczne

Wypieranie myśli i jego paradoksalne skutki

Udoskonalanie myślenia

Spróbuj! Czy dobrze myślisz?

SPRAWA AMADOU DIALLA RAZ JESZCZE

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 4

SPOSTRZEGANIE SPOŁECZNE

Jak dochodzimy do zrozumienia innych ludzi

ZACHOWANIA NIEWERBALNE

Spróbuj! Posługiwanie się głosem jako wskazówką niewerbalną

Okazywanie emocji przez wyraz twarzy

Kultura a kanały komunikacji niewerbalnej

Wielokanałowa komunikacja niewerbalna

POWIĄZANIA Kłopot z pocztą elektroniczną: komunikacja bez sygnałów niewerbalnych

UKRYTE TEORIE OSOBOWOŚCI: WYPEŁNIANIE PUSTYCH MIEJSC

Kultura a ukryte teorie osobowości

ATRYBUCJE PRZYCZYNOWE: ODPOWIEDZI NA PYTANIE "DLACZEGO?"

Natura procesu atrybucyjnego

Model współzmienności: atrybucje wewnętrzne a atrybucje zewnętrzne

Spróbuj! Posłuchaj, jak ludzie tworzą atrybucje

Błąd odpowiedniości: zwykli ludzie w roli psychologów osobowości

POWIĄZANIA Przesłuchania policyjne a błąd odpowiedniości

Kultura a błąd odpowiedniości

Różnica między aktorem a obserwatorem

Atrybucje w służbie ego

Spróbuj! Atrybucje w służbie ego na sportowych stronach gazet

KULTURA A INNE BŁĘDY ATRYBUCJI

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 5

WŁASNE JA

Rozumienie siebie w kontekście społecznym

SAMOWIEDZA

Różnice kulturowe w definiowaniu Ja

Spróbuj! Pomiar niezależności i współzależności

Różnice płciowe w definiowaniu Ja

Spróbuj! Pomiar współzależności relacyjnej

Poznanie siebie przez introspekcję

Spróbuj! Pomiar osobistej samoświadomości

Poznanie siebie przez obserwację własnych zachowań

POWIĄZANIA Jak rodzice powinni chwalić swoje dzieci

Nastawienia psychiczne: pojmowanie własnych możliwości

Posługiwanie się innymi ludźmi, aby zrozumieć siebie

SAMOREGULACJA: FUNKCJA WYKONAWCZA JA

KIEROWANIE WRAŻENIEM: CAŁY ŚWIAT JEST SCENĄ

Kultura, kierowanie wrażeniem i stawianie się w lepszym świetle

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 6

POTRZEBA UZASADNIANIA SWOICH ZACHOWAŃ PODTRZYMYWANIE POCZUCIA WŁASNEJ WARTOŚCI

Teoria dysonansu poznawczego

Zachowania racjonalne a zachowania racjonalizujące

Decyzje, decyzje, decyzje

Spróbuj! Korzyści z ostateczności decyzji

Dysonans, mózg i ewolucja

Uzasadnianie wysiłku

Spróbuj! Usprawiedliwianie własnego postępowania

Psychologia niewystarczającego uzasadnienia

Obrona stanowiska niezgodnego z własną postawą wobec problemów społecznych Dobre i złe uczynki

Spróbuj! Dobre uczynki

POWIĄZANIA Teoria dysonansu wykorzystana przez dziennikarzy głównego nurtu do wyjaśnienia postępowania terrorystów samobójców

Kultura a dysonans poznawczy

KILKA WNIOSKÓW Z TEORII DYSONANSU POZNAWCZEGO: UCZENIE SIĘ NA BŁĘDACH

BRAMA NIEBIOŚ RAZ JESZCZE

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 7

POSTAWY I ZMIANY POSTAW

Oddziaływanie na myśli i uczucia

NATURA I POCHODZENIE POSTAW

Skąd się biorą postawy

Postawy jawne i postawy ukryte

Spróbuj! Emocjonalne i poznawcze źródła postaw

JAK SIĘ ZMIENIAJĄ POSTAWY

Zmiana postawy przez zmianę zachowania: teoria dysonansu poznawczego raz jeszcze

Komunikaty perswazyjne a zmiana postawy

Spróbuj! Potrzeba poznania

Emocje a zmiana postawy

Przekonanie o słuszności poglądów a zmiana postawy

OPIERANIE SIĘ KOMUNIKATOM PERSWAZYJNYM

Uodparnianie postawy

Czujność wobec zjawiska plasowania produktu

Opieranie się naciskom rówieśników

Gdy próby perswazji działają jak bumerang: teoria reaktancji

KIEDY POSTAWY UMOŻLIWIAJĄ PRZEWIDYWANIE ZACHOWANIA

Przewidywanie zachowań spontanicznych

Przewidywanie zachowań zamierzonych

SILA REKLAMY

POWIĄZANIA Czy kampanie w środkach masowego przekazu są skuteczne w zwalczaniu narkomanii

Jak działa reklama

Reklama podprogowa: forma wywierania wpływu na umysł

Spróbuj! Reklama a kontrola umysłu

Reklama, stereotypy kulturowe a zachowania społeczne

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 8

KONFORMIZM

Wpływ na zachowanie

KONFORMIZM: KIEDY I DLACZEGO

INFORMACYJNY WPŁYW SPOŁECZNY: POTRZEBA WIEDZY, CO JEST "SŁUSZNE"

Znaczenie słuszności własnych przekonań

Kiedy konformizm informacyjny przynosi niepożądane skutki

Kiedy ludzie ulegają informacyjnemu wpływowi społecznemu

Spróbuj! Informacyjny wpływ społeczny w nagłych wypadkach

NORMATYWNY WPŁYW SPOŁECZNY: POTRZEBA AKCEPTACJI

Konformizm a uznanie społeczne: badania Ascha nad oceną długości linii Znaczenie słuszności własnych przekonań raz jeszcze

Spróbuj! Odkrywanie normatywnego wpływu społecznego przez naruszanie reguł Skutki opierania się normatywnemu wpływowi społecznemu

Normatywny wpływ społeczny na co dzień

POWIĄZANIA Siła propagandy

Kiedy ludzie ulegają normatywnemu wpływowi społecznemu

Spróbuj! Moda: poczucie własnej wartości w działaniu

Wpływ mniejszości: gdy kilku wpływa na wielu

WYKORZYSTANIE WPŁYWU SPOŁECZNEGO DO UPOWSZECZNIANIA

KORZYSTNYCH ZACHOWAŃ

Rola norm zakazujących i deskryptywnych

POSŁUSZEŃSTWO AUTORYTETOWI

Rola normatywnego wpływu społecznego

Rola informacyjnego wpływu społecznego

Inne przyczyny posłuszeństwa

Badania nad posłuszeństwem dawniej i dziś

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 9

PROCESY GRUPOWE

Wpływ w grupach społecznych

CZYM JEST GRUPA

Dlaczego ludzie łączą się w grupy

Skład i funkcje grup

Spróbuj! Co się stanie, gdy postąpisz wbrew swojej roli

GRUPY A ZACHOWANIA INDYWIDUALNE

Facylitacja społeczna: kiedy obecność innych dodaje nam energii

Próżniactwo społeczne: kiedy obecność innych pozwala nam się odprężyć

Różnice płciowe i kulturowe w próżniactwie społecznym: kto się bardziej ociąga

Deindywiduacja: zagubienie w tłumie

DECYZJE GRUPOWE: CZY DWIE GŁOWY LUB KILKA GŁÓW TO ZAWSZE LEPIEJ NIŻ JEDNA

Strata ponoszona w toku procesu: interakcje grupowe utrudniają rozwiązanie problemu

POWIĄZANIA Czy decyzja o inwazji na Irak była wynikiem myślenia grupowego

Polaryzacja grupowa: dochodzenie do skrajności

Spróbuj! Kwestionariusz rozwiązywania dylematów

Przywództwo w grupach

KONFLIKT I WSPÓŁPRACA

Dylematy społeczne

Spróbuj! Dylemat więźnia

Posługiwanie się groźbą w rozwiązywaniu konfliktów

Skutki porozumiewania się

Negocjacje i przetargi

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 10

ATRAKCYJNOŚĆ INTERPERSONALNA

Od pierwszego wrażenia do związków uczuciowych

CO JEST PRZYCZYNĄ ATRAKCYJNOŚCI

Osoba z sąsiedztwa: efekt częstości kontaktów

Spróbuj! Sprawdzanie efektu częstości kontaktów we własnym życiu

Podobieństwo

Odwzajemniana sympatia

Atrakcyjność fizyczna a uczucie sympatii

Teorie atrakcyjności interpersonalnej: wymiana społeczna i równość

ZWIĄZKI UCZUCIOWE

Definicja miłości

Spróbuj! Skala miłości erotycznej

Kultura a miłość

MIŁOŚĆ A INNE ZWIĄZKI

Ewolucja a miłość: wybór partnera

POWIĄZANIA Czy owulacja ma wpływ na postrzeganie męskiej atrakcyjności

Style przywiązywania się w związkach uczuciowych

POWIĄZANIA Kiedy mózg... się zakocha
Wymiana społeczna w długotrwałych związkach
Równość w długotrwałych związkach

JAK SIĘ KOŃCZĄ ZWIĄZKI UCZUCIOWE

Proces zrywania związku
Doświadczenie zerwania

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 11

ZACHOWANIA PROSPOŁECZNE

Dlaczego ludzie pomagają

PODSTAWOWE MOTYWY ZACHOWAŃ PROSPOŁECZNYCH: DLACZEGO LUDZIE POMAGAJĄ

Psychologia ewolucyjna: instynkty i geny
Spróbuj! Jak działa norma wzajemności
Wymiana społeczna: koszty i zyski związane z pomaganiem
Empatia i altruizm: bezinteresowne motywy pomagania

CECHY OSOBOWOŚCI A ZACHOWANIA PROSPOŁECZNE: DLACZEGO NIEKTÓRZY LUDZIE POMAGAJĄ BARDZIEJ NIŻ INNI

Różnice indywidualne: osobowość altruistyczna
Różnice płciowe w zachowaniach prospołecznych
Różnice kulturowe w zachowaniach prospołecznych
Religia a zachowania prospołeczne
Wpływ nastroju na zachowania prospołeczne
Spróbuj! Czy czujesz się lepiej, gdy robisz coś dobrego?

SYTUACYJNE WYZNACZNIKI ZACHOWAŃ PROSPOŁECZNYCH: KIEDY LUDZIE POMAGAJĄ

Środowisko: miasto a wieś
Zmiana miejsca zamieszkania
Liczba świadków: efekt widza
Spróbuj! Technika zgubionego listu
Typ relacji: darowizna czy wymiana

JAK ZWIĘKSZYĆ CHĘĆ NIESIENIA POMOCY

Zwiększanie prawdopodobieństwa interwencji świadków
POWIĄZANIA Skąd się biorą wolontariusze
Psychologia pozytywna a zachowania prospołeczne

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 12

AGRESJA

Dlaczego krzywdzimy innych ludzi. Czy możemy temu zapobiec

CZYM JEST AGRESJA

Czy agresja jest wrodzona czy wyuczona
Czy agresja jest instynktowna, sytuacyjna czy opcjonalna
Spróbuj! Walka i jej atrakcyjność
Agresja a kultura

NEUROLOGICZNE I CHEMICZNE UWARUNKOWANIA AGRESJI

Płeć a agresja
Alkohol a agresja
Ból, niewygodność a agresja
Spróbuj! Gorąco, wilgoć i agresja

SYTUACJE SPOŁECZNE A AGRESJA

Frustracja a agresja
Prowokacja i odwet
Spróbuj! Obrażanie i agresja
Przedmioty związane z agresją jako przyczyny agresywnych zachowań
Aprobata i naśladowanie a agresja
Przemoc w środkach masowego przekazu; telewizja, kino i gry komputerowe
Czy przemoc dobrze się sprzedaje
Brutalna pornografia a przemoc wobec kobiet

JAK OGRANICZYĆ AGRESJĘ

Czy karanie agresji powoduje jej ograniczenie
POWIĄZANIA Zapobieganie przemocy szkolnej
Katharsis a agresja
Wpływ wojny na ogólny poziom agresji
Jak sobie radzić z własnym gniewem
Dehumanizacja: przeciwieństwo empatii
POWIĄZANIA Uczenie empatii w szkole

CZY MOŻNA BYŁO UNIKNĄĆ MASAKRY W COLUMBINE

PODSUMOWANIE

ROZDZIAŁ 13

UPRZEDZENIA

Przyczyny i środki zaradcze

UPRZEDZENIA: WSZECHOBEĆNE ZJAWISKO SPOŁECZNE

Upředzenia a poczucie własnej wartości
Świadectwo postępu

DEFINICJA UPRZEDZEŃ

Stereotypy: komponent poznawczy
Spróbuj! Stereotypy a agresja
Dyskryminacja: komponent behawioralny

CO POWODUJE UPRZEDZENIA

Sposób myślenia: poznanie społeczne
Nadawanie znaczenia: błędy atrybucji

Obwinianie ofiary

Uprzedzenia a rywalizacja ekonomiczna: teoria rzeczywistego konfliktu

Podporządkowywanie się: reguły normatywne

Subtelny seksizm

JAK MOŻNA OGRANICZYĆ UPRZEDZENIA

Hipoteza kontaktu

Kiedy kontakt łagodzi uprzedzenia: sześć warunków

Dlaczego desegregacja początkowo okazała się nieskuteczna

POWIĄZANIA Współpraca i współzależność: klasa mieszana

Jak można wytłumaczyć skuteczność klasy mieszanej

Spróbuj! Badanie funkcjonowania grupy mieszanej

POWIĄZANIA List "Carlosa"

PODSUMOWANIE

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA W DZIAŁANIU 1

JAK PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA MOŻE ZMIENIĆ ŚWIAT W TROSCE O ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

BADANIA STOSOWANE W PSYCHOLOGII SPOŁECZNEJ

Wykorzystanie metod eksperymentalnych

Psychologia społeczna jako ratunek

ZASTOSOWANIE PSYCHOLOGII SPOŁECZNEJ W BUDOWANIU ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Rozwiązywanie dylematów społecznych

Przekazywanie i zmienianie norm społecznych

Spróbuj! Przeciwdziałanie śmieceniu przez normy deskryptywne

Kontrolowanie wielkości konsumpcji

Zachęcanie do rywalizacji w oszczędzaniu

Indukowanie hipokryzji

Usuwanie małych przeszkód na drodze wielkich zmian

Spróbuj! Zmiana zachowań szkodliwych dla środowiska

POCZUCIE SZCZĘŚCIA A ZRÓWNOWAŻONY STYL ŻYCIA

Co nas uszczęśliwia

Pieniądze, materializm i szczęście

Czy ludzie wiedzą, co ich uszczęśliwia

PODSUMOWANIE

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA W DZIAŁANIU 2

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA A ZDROWIE

STRES A ZDROWIE CZŁOWIEKA

Elastyczność

Spróbuj! Kwestionariusz stresu dla studentów

Spostrzeganie stresu a zdrowie

Poczucie panowania nad sytuacją: znaczenie kontroli spostrzeganej

Wiedza, co należy zrobić: poczucie skuteczności
Wyjaśnianie negatywnych zdarzeń: wyuczona bezradność
Spróbuj! Test orientacji życiowej
Optymizm: widzenie jasnych stron życia

RADZENIE SOBIE ZE STRESEM

Różnice płciowe w radzeniu sobie ze stresem
Wsparcie społeczne: otrzymywanie pomocy od innych
Spróbuj! Wsparcie społeczne
Otwartość wobec innych: nadawanie sensu traumatycznym zdarzeniom

PROFILAKTYKA: POPRAWIANIE NAWYKÓW ZDROWOTNYCH

Możliwe do uniknięcia problemy zdrowotne
Interwencje psychologii społecznej: motywowanie do bezpiecznego seksu Spróbuj! Zmiana nawyków zdrowotnych

PODSUMOWANIE

PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA W DZIAŁANIU 3 PSYCHOLOGIA SPOŁECZNA A PRAWO

ZEZNANIA NAOCZNYCH ŚWIADKÓW

Dlaczego naoczni świadkowie często się mylą
Ocenianie wiarygodności świadka
Spróbuj! Wiarygodność zeznań naocznych świadków
Wykrywanie fałszywych zeznań
Czy można zwiększyć wiarygodność zeznań świadków
Spróbuj! Wykrywanie kłamstwa
Dyskusja o przywracaniu wspomnień

SĘDZIOWIE PRZYSIĘGLI: PROCESY GRUPOWE W DZIAŁANIU

Jak sędziowie przetwarzają informacje w trakcie przesłuchania
Zeznania: czy zawsze są tym, czym się wydają
Debaty w pokoju narad

DLACZEGO LUDZIE PODPORZĄDKOWUJĄ SIĘ PRAWU

Czy surowe kary ograniczają przestępczość
Spróbuj! Czy wiesz, jakie sankcje przewiduje amerykańskie prawo państwowe?
Sprawiedliwość proceduralna: subiektywne poczucie uczciwości

PODSUMOWANIE

SŁOWNIK

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA